

45.706492
E61
INSECTS

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

Deel 15

1 December 1955

No 24

Adres der Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12^{III}, Amsterdam-Zuid 2 — Nederland

INHOUD: F. C. J. Fischer: In memoriam J. Koornneef (p. 521). — B. J. J. R. Walrecht: Paringsinleiding bij *Pyrrhocorus apterus* L. (p. 524). — J. P. van Lith: De Nederlandse *Spilomena*-soorten (Hym. Sphecidae) (p. 525). — L. G. E. Kalshoven: Notes on the habits and ecology of Indonesian forest insects of minor importance (p. 528). — Janez Hoenigman und Jan H. Stock: Das männliche Geschlecht von *Pycnogonum pusillum* Dohrn, 1881 (Pantopoda) (p. 534). — Literatuur (p. 533: J. G. Betrem, G. Kruseman). — Korte mededelingen: (p. 523: J. A. W. Lucas, Mededeling; p. 527: M. W. Camping, B. Stuivenberg; p. 533: W. J. Boer Leffef; p. 536: C. Nies).

IN MEMORIAM J. KOORNEEF

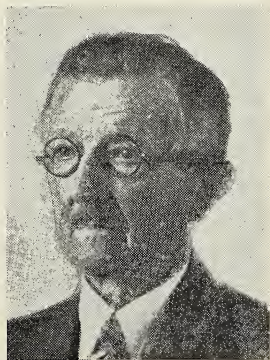
20 APRIL 1868 — 24 SEPTEMBER 1955

Op 24 September 1955 overleed plotseling op 87-jarige leeftijd de heer Jan KOORNEEF, sinds 1917 lid onzer vereniging. De laatste jaren, nadat ons vele leden der oude generatie overleden waren, was hij in leeftijd ons oudste lid. Wel staan er nog een aantal entomologen op onze ledenlijst, die langer lid onzer vereniging zijn; hij heeft zich namelijk eerst aangesloten, toen hij al bijna 50 jaar oud was.

De heer KOORNEEF werd op 20 April 1868 te Spijkenisse geboren en was in zijn actieve jaren onderwijzer in Amsterdam. Zijn beroep schonk hem echter geen bevrediging en wellicht is dit de oorzaak geweest van zijn veelomvattende activiteiten op natuurhistorisch gebied. De herleving van de natuurstudie omtrent de eeuwwisseling heeft hij van nabij meegemaakt en de auteurs van de enthousiaste artikelen in de eerste jaargangen van *De Levende Natuur* heeft hij alle persoonlijk gekend.

Zijn belangstelling ging vooral uit naar de Nederlandse wilde flora, later ook naar de inlandse insekten en de gallen. Wat de insekten betreft verzamelde hij aanvankelijk alles, maar ten slotte beperkte hij zich tot de Hymenoptera, hoewel hij het ook toen niet kon nalaten een bijzondere soort uit een der andere groepen mee te nemen.

Zijn veelzijdige belangstelling, uitgebreide soortenkennis en grote belezenheid maakten hem de aangewezen man om als bestuurslid van de Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, die al bij de oprichting een Amsterdamse afdeling had, op te treden. Als leider van excursies en spreker op de vergaderingen heeft hij

DIV. ENT.
U.S. NATL. MUSEUM

DEC 23 1955

zeer veel voor deze afdeling gedaan. Zijn grootste verdienste voor deze vereniging en de jonge (en oudere) natuurliefhebbers, die zich in haar Amsterdamse afdeling verenigd hadden, ligt ongetwijfeld in zijn wekelijkse aanwezigheid in het eigen zaaltje der N.N.V., waar hij iedereen wist te helpen, die vragen of moeilijkheden had bij zijn studie. Hij had ten behoeve der N.N.V., naast zijn eigen collecties, grote verzamelingen aangelegd, n.l. een uitgebreid herbarium, een vlinder- en een kevercollectie.

Mijn eerste kennismaking met KOORNNEEF vond plaats op een dezer wekelijkse bijeenkomsten, waar ik sindsdien vaak verscheen om met hem te praten. Hij richtte mijn belangstelling, die aanvankelijk alleen naar de flora uitging, op de insecten in het algemeen en toen ik eenmaal in de ban dezer voor mij geheel nieuwe wereld was getrokken, wist hij mij te overreden, mij tot de studie van een bepaalde groep te beperken. Toen ik mij voor de Trichoptera uitsprak, stelde hij mij onmiddellijk zijn eigen vondsten in deze orde als studiemateriaal ter beschikking. Er bevonden zich verscheidene soorten onder, die hij voor het eerst in Nederland had gevangen, wel een bewijs voor zijn kunde als veldentomoloog.

Een ernstige longontsteking maakte een einde aan zijn werkkring; hij werd afgekeurd en verhuisde in 1930 naar Rhenen, mede in verband met de studie van zijn zoon aan de Landbouwhogeschool te Wageningen. Bij zijn vertrek werd hem door de afdeling Amsterdam der N.N.V. het erelidmaatschap aangeboden.

Gedurende zijn Amsterdamse tijd was hij een regelmatig bezoeker der afdelingsvergaderingen van de N.E.V. en toen bezocht hij ook nog al eens de wintervergaderingen. De jongere leden zullen hem nauwelijks kennen, daar hij sinds zijn vertrek naar Rhenen nog slechts contact had met enkele Wageningers en een paar van de oude vrienden uit Amsterdam.

Ik prijs mij gelukkig tot deze laatste behoort te hebben. Mijn zaken voerden mij van 1931 af vaak naar de omgeving van Rhenen en ik ben tijdens deze zakenreizen ontelbare malen zijn gast geweest. Zijn vrouw wist altijd wel een plaatsje te vinden om een extra gast onder te brengen en wilde nooit horen van logeren in een hotel, ook al was er door het onverwachte van mijn bezoeken, op een dikwijls ongelegen uur, helemaal niet op mijn komst gerekend.

Veel hebben KOORNNEEF en ik in de mooie omgeving van de Grebbe gewandeld en verzameld en in die jaren, die waarschijnlijk wel de gelukkigste van zijn leven waren, heb ik hem eerst goed leren kennen en waarderen. Niets ontging hem en van alle bijzondere dingen, die we ontmoetten, wist hij een verklaring te geven. Hoewel zelf al een dertiger, voelde ik mij wel eens als het kleine jongetje, dat door zijn grootvader in de geheimen der natuur wordt ingewijd. Vaak heb ik hem gevraagd toch eens wat meer te publiceren, opdat ook anderen van zijn kennis konden profiteren, maar dit schoof hij altijd van zich af. Hij beweerde dan, dat anderen er meer van wisten dan hij. Hoewel hij beslist geen minderwaardigheidscomplex had, was hij inderdaad wel buitengewoon bescheiden en hij had een hekel aan wat hij noemde veelschrijvers. Hij publiceerde tenslotte slechts een aantal artikelen over Nederlandse Hymenoptera in verschillende wetenschappelijke tijdschriften en beperkte zich overigens tot het determineren van vangsten op zijn terrein en het ter beschikking stellen aan anderen van materiaal uit zijn eigen collecties.

In 1937 verhuisde hij naar Velp, waar nog slechts de twee jongste kinderen, die in Arnhem hun studie moesten voltooien, deel uitmaakten van het gezin. Hier heeft hij zijn levensavond gesleten, aanvankelijk nog veel wandelend in de prachtige omgeving. Later — vooral na het overlijden van zijn vrouw — had hij, zoals hij het zelf noemde, hier geen fut meer toe en beperkte hij zich tot het in orde maken van de tuin, terwijl zijn slechter wordende ogen hem verhinderden zich aan zijn lievelingsstudie te wijden.

Nadat hij een paar jaar geleden door een vrachtauto was aangereden, waardoor hij ernstig gewond raakte, is hij nooit meer geheel de oude geworden. Hij zag er verschrikkelijk tegen op te zijner tijd zijn eigen huis te moeten verlaten. Dit behoefde ten slotte niet te gebeuren en hij is daar en in het bijzijn van zijn zoon gestorven.

Bij zijn begrafenis werd de N.E.V. vertegenwoordigd door de president en de penningmeester (de secretaris was buitenlands), terwijl ook enige leden van hun belangstelling blijk gaven. Geheel in overeenstemming met het karakter van de overledene werd op verzoek van de kinderen aan het graf niet gesproken. Hij was oprecht wars van alle uiterlijk vertoon en zo was b.v. zijn kleding een grote zorgenbron voor zijn vrouwelijke gezinsleden. Zijn omgang met andere mensen kenmerkte zich door een grote oprechtheid en alle conventionele gedoe was hem een gruwel, waarover hij nog al eens een ironische opmerking placht te maken.

Zijn collecties heeft hij vermaakt aan „Wageningen”, terwijl zijn boekerij voor een belangrijk gedeelte naar de bibliotheek der N.E.V. zal gaan.

Wij verliezen in KOORNNEEF een entomoloog van de oude garde, een pur-sang liefhebber, die alles, wat hij voor zijn liefhebberij nodig had, zelf maakte. Hij bezat daartoe niet alleen het vakmanschap, maar ook de artistieke aanleg om kasten, gekleurde afbeeldingen, boekbanden enz. tot een kunstwerkje te maken.

Hij ruste in vrede.

F. C. J. FISCHER.

Vlinders uit Nieuwkoop. 19 Juni 1954 zijn de heer KROON en ondergetekende in het plassengebied van Noorden en Nieuwkoop geweest. Op één enkel weitje bleek *Eustrotia olivana* Schiff. zeer algemeen te zijn. Op een aansluitend weitje werd nog één exemplaar buitgemaakt. Elders troffen we de soort niet aan. Op verschillende weitjes werd *Colostygia pectinataria* Knoch buitgemaakt. Dit is merkwaardig, daar de soort volgens LEMPKE tot nu toe niet in dit biotoop is waargenomen. 's Avonds werd met de kwiklamp gevangen. Helaas begon het echter te regenen. Toch werden nog goede vangsten gedaan. Het meest opvallende was wel de talrijkheid van *Diataraxia splendens* Hb., ongeveer 50% van de vlinders. Daarnaast verschenen o.a. nog: 5 *Phragmataecia castanea* Hb., 1 *Pergesa porcellus* L. (*P. elpenor* was gewoon), 1 *Atolmis rubricollis* L. en 1 *Palimpsestis ocularis* L. *P. ocularis* zou volgens LEMPKE lokaler zijn dan *P. or.* Dit geldt echter niet voor het Westen, waar ik tot nu toe geen *P. or.* aantrof, maar waar ik wel op bijna alle verzamelplaatsen *P. ocularis* ving. Op 27 Mei 1954 werd nog 1 exemplaar van *Eupithecia plumbeolata* Hw. gevangen. In 1953 trof ik ook *Procris statice* L. aan.

J. A. W. LUCAS, De Mey van Streefkerkstraat 44, Leiden.

Te koop aangeboden. LAMPERT, Groszschmetterlinge und Raupen Mitteleuropas, 2e druk, 1907, als nieuw. Prijs f. 55. Porto voor koper.

C. H. DIDDEN, Laageinde 77, Waalwijk.